

OVERDENKING bij Jesaja 42: 1-9 en Matteüs 3: 13-17

Gemeente van Jezus Christus, het nieuwe jaar is op deze zondag nog maar net begonnen, veel in de agenda's ligt nog open en is nog niet ingevuld. De dagen beginnen weer langer te worden, het licht wint terrein. De kerstboom is opgeruimd, de goede voornemens houden nog stand, ook al zal de sportschool door de sneeuw deze week wel minder bezocht zijn dan anders in januari. Een nieuw jaar ligt voor ons, er liggen kansen open, er is nog wat te verwachten.

In de kerk is de periode van kerst vandaag ook afgesloten en wordt er gesproken over een nieuw begin. We hebben de geboorte van Jezus gevierd, dat was de eerste viering van de kerstcyclus, God laat zijn zoon geboren worden op aarde. God openbaart iets van zichzelf. Vandaag horen we over de doop van Jezus en ook hier laat God zich zien; nu is niet een pasgeboren kind het middelpunt, maar een volwassen man die aan zijn levenstaak begint. Eerst hadden we engelen aan de hemel, en een ster en nu klinkt er een stem uit de hemel.

We hoorden het verhaal over de doop van Jezus zoals het geschreven staat in het evangelie van Matteüs. Hij begint zijn evangelie met te vertellen over zijn geboorte, de genesis van Jezus Christus staat er in het Grieks: de *Genesis* en dat doet onmiddellijk denken aan het eerste Bijbelboek, Genesis. Vervolgens horen we van Matteüs hoe Jezus naar Egypte gaat en daaruit terugkeert. Dat is hoofdstuk 2 de *Exodus*, de uittocht. Zoals Israël bij de uittocht door het water heen moet gaan, zo wordt gedoopt tot het nieuwe volk van God, zo moet ook Jezus door het water gaan. Jezus gaat de weg van het volk Israël, zegt Matteüs.

Jezus gaat naar de Jordaan waar Johannes mensen doopte. Die Johannes de Doper verkondigde dat mensen tot inkeer moesten komen, hij riep mensen op om hun leven te veranderen, hun leven te beteren, en hij vroeg hun, als ze dat wilden, om dan kopje onder te gaan in het water van de rivier, om zo symbolisch hun oude leven af te wassen en een nieuw begin te maken door weer uit het water omhoog te stijgen. Het was de doop tot inkeer en verandering, die je bij Johannes onderging.

Johannes protesteert in eerste instantie: ik zou door u gedoopt moeten worden. Geen wonder dat Johannes protesteert, want Jezus heeft het toch niet nodig om gedoopt te worden?!

Johannes de Doper aarzelde. De doop als teken van bekering, waarbij het water de afwassing van de zonde betekent. Zou dat op Jezus van toepassing zijn?

Zou dat op een pasgeboren kindje van toepassing zijn? Ik weet niet hoe vaak er hier in de kerk een kindje gedoopt wordt, in de Grote Kerk, waar ik werk, gebeurt het niet vaak. Toevallig deze zondagochtend is er een dopeling, maar in een jaar zijn ze zijn op één hand te tellen. Bekering, afwassen van zonde, is dat op een pasgeboren kind van toepassing?

Oorspronkelijk werden er alleen volwassenen gedoopt, mensen die zelf een bewuste keuze konden maken en hun leven zo een wending konden geven. Maar al snel werden ook kinderen gedoopt. Zonder afwassing van zonden zou ook een kind immers nog beladen zijn met de erfzonde, en daarmee nooit in de hemel kunnen komen, was de overtuiging. In een tijd van hoge zuigelingensterfte was dat reden om zo snel mogelijk een kindje te laten dopen.

Maar dat was ooit. Van de barmhartigheid van deze gedachte zijn wij vandaag de dag niet meer vanzelfsprekend overtuigd. Want als een mensenkind dan niet gedoopt zou zijn, wat zou dat dan

betekenen? Ooit mocht het dan niet in gewijde aarde worden begraven; een gewoonte die gelukkig inmiddels is afgeschaft.

Als de liefde van God onbegrensd is, dan kan het gedoopt zijn, denk ik, niet het toegangskaartje voor de hemel zijn. Dan staat God zelf borg voor de aanvaarding van ieder menskind. En dat is toch precies wat we kinderen mee willen geven in het dopen? Dat de weg naar God nooit afgesloten zal zijn, en dat ieder die zijn of haar heil bij God zoekt, welkom is.

Als de doop over de afwassing van zonden gaat, dan over de *ontoereikendheid* van het menselijk bestaan. Die ontoereikendheid gaat niet alleen om de dingen we fout of verkeerd hebben gedaan. Het gaat zeker **ook** om alles wat fout en verkeerd zou kunnen, en misschien wel *zal* kunnen gaan. Waar het begrip 'zonde' in ons besef een negatieve klank heeft kunnen krijgen omdat er al te vaak een sterke afkeuring mee werd uitgedrukt, gaat het bij de doop juist om *aanvaarding*. 'Zonde' is daarbij niet de diskwalificatie van mensen, maar bij zonde gaat het er om dat onze levens niet perfect zijn. Niet perfect kunnen zijn, en dan dus ook niet perfect *hoeven* te zijn. Het begrip 'zonde' heeft vaak een drukkende lading gekregen, maar we zouden het misschien beter als *troost* beschouwen. Want het gaat er hier om dat we de liefde van God niet kunnen verliezen. En dat de aanvaarding van ons leven bij hem *onvoorwaardelijk* is.

Eigenlijk zou dat met alle goede voornemens die wij hebben om ons leven te beteren, met de teleurstelling in onszelf als we ze niet kunnen houden, best een verademing zijn. In een wereld waarin we onder constante druk staan om ons eigen leven te moeten bewijzen, waarin alles geweldig, fantastisch en spectaculair moet zijn. Waarin we afgeschreven worden, ons afgeschreven voelen, als we aan de druk van het presteren niet kunnen voldoen, en alleen de zogenaamde winnaars in beeld komen. En zichzelf in beeld brengen. Liefst met alles en alles wat er te zien kan zijn. Wedijverend met likes op facebook en volgers op insta. Zou dat best een verademing zijn.

Onvoorwaardelijke aanvaarding. God, die van mensen houdt en die mensen aanvaardt, met alles wat er is aan successen, en ook met alles wat er is aan mislukking. Waar de wereld je afschrijft, schrijft God je bij. In de palm van Zijn hand.

Johannes aarzelde om Jezus te dopen. Toch moet je het doen, zei Jezus, want zo dienen wij de gerechtigheid geheel en al tot vervulling te brengen.

Het zijn de eerste woorden die we Jezus hier horen spreken in dit evangelie van Matteus. Hier komt het blijkbaar op aan, dit is het doel van zijn komst: alle gerechtigheid vervullen. Trouw zijn aan God, zijn wet naleven en in overeenstemming met hem leven, actief opkomen voor de zwakken, onrecht herstellen, gerechtigheid spreken, geweld tegengaan, en streven naar zijn Koninkrijk. In het kader van zijn verbond, had God dat aan het volk Israël gevraagd, het volk opgeroepen gerechtigheid te doen, waarvoor de wet, de thora, de spelregels geeft. Dat was de weg die het volk Israël moest gaan.

Jezus'doop is een actie om Gods plan en bedoeling zoals beschreven in de Schriften te vervullen. Ik denk dat Matteus ons wil laten zien dat Jezus is gekomen om die weg van gerechtigheid te gaan, ten einde toe. Jezus zal die weg gaan, en dan ook helemaal. Vervullen, afmaken, voltooien wat God bedoeld heeft, toen hij eens Israël de weg wees.

En Johannes doopte Jezus. Jezus, die als een nieuwe Jozua, een nieuwe leider, kopje onder ging in de Jordaan, de rivier waar Jozua met het volk Israël, komend uit Egypte, door was gegaan naar het land Kanaän. De rivier de Jordaan, als grens met het beloofde land. Wie door die rivier ging, ging Gods

ruimte binnen, een nieuw leven in een nieuw land. Het is net of dat opnieuw gebeurt, alsof er met Jezus nieuwe kansen komen, een nieuw leven mogelijk gemaakt wordt.

Om Gods gerechtigheid te vervullen', werd Jezus in de Jordaan gedoopt.

Johannes dacht verstand te hebben van die gerechtigheid, hij dacht te weten hoe Gods gerechtigheid gebeurt. Want: bereidt je voor op het koninkrijk van God, verkondigde hij, en hij sprak er dreigend bij, over een bijl die al aan de wortel ligt en over bomen zonder vruchten die worden omgehakt.

Maar zo hebben we Jezus toch niet leren kennen in de evangeliën, mens onder de mensen wilde Hij zijn, hij maakt ook deel uit van die mensengemeenschap waarin soms zoveel mis gaat en fout kan gaan, waarin mensen verkeerd handelen of tekort komen, hij staat er midden in. Jezus gaat de weg van de mens, en gaat als eerste de nieuwe weg. Door het water naar een nieuwe weg van leven met Gods Geest. In woord en daad getuigde hij dat je je dienstbaar moest maken, juist aan de kleinen en de zwakken, zo vervulde hij alle gerechtigheid. In uiterste solidariteit met mensen ging hij mee door het water heen, ook door het water van de dood.

Jezus laat zich dopen en dan gaat de hemel open en is er de Geest als een duif, een stem die zegt: 'Dit is Mijn geliefde Zoon, in hem vind ik vreugde'.

Het zijn woorden, die we in de eerste lezing van Jesaja ook hoorden, woorden waarmee Jesaja spreekt over de dienaar van de Heer, die een verlosser zal zijn, een licht voor alle volken; die geen schreeuwer zal zijn, geen vechtersbaas, geen olifant die door de porseleinkast raast, maar iemand die heel voorzichtig is met ieder die klein en zwak is. Jesaja laat deze woorden klinken aan het adres van Israël. Israël dat, in het Oude Testament, Gods Zoon genoemd wordt, volk van het welbehagen van God. Die dienaar van de Heer, waar Jesaja over sprak, werd werkelijkheid in Jezus, de Messias. Die woorden worden nu door Matteüs herhaald, om aan te geven dat Jezus die echte Zoon van God is, die laat zien wat God verwacht van mensen. "Hij is mijn geliefde kind."

Ook wij mogen ons toevertrouwen aan die woorden die God spreekt bij de doop van Jezus, die stem uit de hemel dat jij Gods geliefde kind bent. Hij roept ons op gerechtigheid te doen, roept ons steeds opnieuw op medemens te zijn, tot eer van zijn naam.

Met de doop van Jezus heeft God een nieuw begin gemaakt. De Vader en de Zoon en de Geest kwamen de wereld binnen. Zie hier, mijn geliefde zoon, in wie ik vreugde vindt. Nu gaat het gebeuren. Dit is een nieuw begin. En bij God blijft het niet alleen bij goede voornemens, want waar God aan begint, dat maakt Hij ook af. Hij laat nooit los, wat Zijn hand begon!

Amen